

Paul Jager – een leven dat alle kanten op ging

Paul Jager en zijn partner Paul zijn al 26 jaar samen en wonen op de Javakade, in een appartement met een fenomenaal uitzicht over de IJ-haven. Deze locatie kenmerkt zich door zijn ruime lichtinval, het uitzicht op het water en het passeren van boten. Hetgeen een rustige en indrukwekkende omgeving creëert. Het appartement zelf is smaakvol ingericht, warm en persoonlijk, met overal herinneringen aan een leven dat zich voor een groot deel buiten Nederland heeft afgespeeld. Geen showroom, maar een huis waar geleefd wordt. Waar verhalen hangen.

En verhalen heeft Paul.

Hij werd geboren in Utrecht. Twee dagen later was hij er alweer weg.

Dat is een detail waar hij zelf graag om moet lachen. Utrecht staat voor de rest van zijn leven in zijn paspoort, maar hij heeft er precies twee dagen doorgebracht. Daarna ging het gezin terug naar Twente, naar Enschede. Waarom zijn moeder per se in Utrecht wilde bevallen weet hij niet. Dat soort vragen stel je pas later in het leven, zegt hij. En dan is iedereen die het antwoord zou kunnen geven inmiddels dood.

Paul werd geboren in 1953, negen maanden na de watersnoodramp. 'Misschien dachten mijn ouders: er is al genoeg ellende geweest, laten we maar een kind doen.'

Het was geen doorsnee jeugd. Zijn vader werkte als directeur in de Twentse textielindustrie, tussen namen als Van Heek en Ten Cate, fabrieken die onder meer die zwarte ribfluwelen kolenman jasjes maakten die in de jaren vijftig overal opdoken. Zijn ouders waren vaak weg. Er waren kindermisjes. Eerst Gerda, later Francis. Op zijn twaalfde ging hij naar een jezuïeteninternaat in Zeist.

Hij was enig kind. Het internaat vond hij eigenlijk best leuk.

'Je leert daar wel een beetje dat je je eigen leven moet leiden,' zegt hij. 'En misschien ook dat je niet zo snel hecht.'

Dat laatste merkt hij pas veel later.

Londen: een wereld die opengaat

Op zijn achttiende na het gymnasium vertrok hij naar Londen om te studeren aan de London School of Economics. Hij kon Engels lezen, maar spreken was een ander verhaal. In de collegezaal verstond hij eerst bijna niets.

'Dus ik nam de aantekeningen van andere studenten mee naar huis en ging alles vertalen met woordenboeken. Uren werk.'

Maar jong zijn helpt. Binnen een jaar sprak hij vloeiend Engels.

Londen was een openbaring. Niet alleen vanwege de universiteit, maar ook vanwege het leven eromheen. Zijn moeder had een kleine studio in Chelsea, wat in die tijd al een vrij chique buurt was. En via een vriendin van zijn moeder, een actrice uit de West End kwam hij in contact met de theaterwereld.

Overdag zat hij als student in een universiteitskantine goedkope cider te drinken. 's Avonds stond hij bij premières en theateropeningen, of zat hij te dineren in de Savoy.

‘Het waren twee totaal verschillende werelden. En ik was twintig en had geen idee waar ik eigenlijk in terecht was gekomen.’

Nog iets viel hem op: in Londen liep de hele wereld rond. Indiërs, Chinezen, Afrikanen, Pakistani. Voor iemand die uit een Twents milieu kwam waar je zelden iemand met een andere huidskleur zag, was dat een schok.

Een prettige schok.

‘Daar ging de deur open naar een internationaal leven.’

Lufthansa en de wereld

Na zijn studie kwam Lufthansa langs. Dat was de tijd dat bedrijven letterlijk aan de poorten van universiteiten stonden om afgestudeerden binnen te halen.

Hij begon op het hoofdkantoor in Keulen als controller. In die tijd zonder computers. Dus betekende het: de wereld over om boekhoudingen te controleren. Twee maanden in Buenos Aires, een paar weken in Hongkong, dan weer ergens anders.

Alleen had die functie één nadeel: je komt altijd als de vijand binnen.

‘De man van het hoofdkantoor die komt controleren of de boeken wel kloppen. Daar wordt niemand blij van.’

Hij stapte over naar sales. Dat bleek beter te passen. Uiteindelijk werd hij country director en woonde hij onder meer in Tokio, Buenos Aires, Hongkong, Athene en Bogotá.

Voor Lufthansa werken had nog een voordeel: het beroemde IPB-systeem. Daarmee kon je voor een habbekrats de wereld over vliegen.

‘Als er een plek vrij was in een vliegtuig, kon je mee. Zo heb ik ongeveer de halve wereld gezien.’

Liefde en Amsterdam

In 1981 ontmoette hij in Amsterdam een man: André. Een pianoleraar.

Het was een relatie die uiteindelijk negentien jaar zou duren.

Het probleem: André wilde niet weg uit Nederland. En Paul werkte overal. Dus vloog hij voortdurend heen en weer. Uiteindelijk besloot Paul de knoop door te hakken en naar Amsterdam te verhuizen.

Professioneel betekende dat een stap terug.

‘Het was eigenlijk een dead-end street voor mijn carrière. Maar ik was gelukkig met hem. Dus dan maak je zo’n keuze.’

Samen kochten ze een appartement op de Oudezijds Voorburgwal. Nieuwbouw, op de plek waar ooit de beruchte Kabbala Club had gestaan – een nachtclub die na een brand was verdwenen.

Het appartement had een dakterras van honderd vierkante meter.

‘In de zomer zat je daar tussen de bomen en hagen en keek je uit op de Oude Kerk. Een oase midden in de stad.’

Voor iemand die altijd overal had gewoond, voelde Amsterdam voor het eerst als een plek waar hij wortel schoot.

De jaren van aids

Toen kwam de aids crisis.

In de documentaire *De Roze Revolutie* vertelde Paul erover. Daar realiseerde hij zich iets dat hij nooit eerder had uitgerekend: hij verloor in die jaren 73 vrienden.

Drieënzeventig.

Verspreid over ongeveer dertien jaar.

‘Dat begint langzaam,’ zegt hij. ‘En dan komt er een piek. En op een gegeven moment ben je alleen nog maar naar begrafenissen aan het gaan.’

Hij werd zelf in 1992 hiv-positief getest.

In die tijd dacht bijna iedereen dat het een doodvonnis was.

‘Ik heb nooit gedacht dat ik vijftig zou worden.’

Hij werd behandeld voor wat artsen later *multiple loss syndrome* noemen: een psychisch effect van het verlies van veel mensen in korte tijd. Het rouwproces kan het simpelweg niet meer bijhouden.

‘Je stopt het ergens weg. In een laasje.

En na verloop van twintig jaar kan die lade onverwachts alsnog opengaan.

In de jaren negentig kwam de antiretrovirale medicatie. Mensen konden weer leven.

Paul ook.

Hij is nu 72.

‘Ik ben elke ochtend blij als ik in de spiegel kijk,’ zegt hij. ‘Ik denk: Paul, het gaat eigenlijk best goed.’

Japan en een nieuw leven

Rond zijn vijftigste kreeg hij ruzie met zijn werkgever. Rechtszaken volgden – die hij won – maar het zette hem aan het denken.

Wat wilde hij eigenlijk nog?

Het antwoord kwam uit het verleden: Japan.

Hij schreef zich in bij de universiteit van Leiden en ging Japanologie studeren. Zes jaar lang. Daarna vertrok hij opnieuw naar Japan voor onderzoek naar de handelsgeschiedenis tussen Nederland en Japan in de zeventiende eeuw.

In Nagasaki werkte hij met oude documenten in zowel archaïsch Nederlands als oud Japans.

‘Je moet dus twee dode talen leren lezen om überhaupt te begrijpen wat er staat.’

Maar hij genoot ervan.

Kaarsen uit wijnflessen

Later werkte hij met de Verenigde Naties in Azië. En daarna begon hij samen met een vriendin een sociaal project in Vietnam.

Het idee was eenvoudig en slim.

Hotels en restaurants gooien duizenden lege wijnflessen weg. Die flessen werden verzameld door vrouwen die hiv-positief waren en door hun dorpen verstoten. De flessen werden schoongemaakt, doorgesneden, gepolijst en gevuld met geurkaarsen van Vietnamese bijenwas.

De kaarsen werden vervolgens weer verkocht aan dezelfde hotels.

Een kringloop.

Maar vooral: werk en inkomen voor vrouwen die anders buiten de samenleving stonden.

‘Als mensen iets hebben om te verliezen,’ zegt Paul, ‘dan willen ze stabiliteit. Dat maakt samenlevingen sterker.’

Bridge en het plezier van vergeten

En dan is er nog bridge.

Hij begon ermee in de jaren tachtig, samen met een vriend. Uiteindelijk speelde hij zelfs op de Gay Games – in Amsterdam, Sydney en Montréal.

Tegenwoordig speelt hij bij bridgeclub Binnenstad, met Frank Willems.

‘We vergeten allebei dingen,’ zegt hij vrolijk. ‘De ene middag spelen we fantastisch. De andere middag slaat het helemaal nergens op.’

Maar dat maakt hem niets uit.

‘We lachen ontzettend veel.’

Omdat het uiteindelijk om iets heel simpels gaat: plezier.

En soms hoort daar ook bij dat je, ondanks alle ervaring, af en toe gewoon nog steeds een kaart verkeerd legt. ♣